

Zadeva C-178/21

**Povzetek predloga za sprejetje predhodne odločbe v skladu s členom 98(1)
Poslovnika Sodišča**

Datum vložitve:

22. marec 2021

Predložitveno sodišče:

Landgericht Ravensburg (Nemčija)

Datum predložitvene odločbe:

9. marec 2021

Tožče stranke:

GL

DV

UK

Tožene stranke:

Volkswagen AG

Audi AG

Audi AG

Predmet postopka v glavni stvari

Odklopne naprave v vozilih z dizelskim motorjem – Odškodnina – Upoštevanje koristi iz rabe, za dejansko rabo motornega vozila – Pravica sodnika posameznika, da pri Sodišču vloži predlog za sprejetje predhodne odločbe

Predmet in pravna podlaga predloga

Razlaga prava Unije, člen 267 PDEU

Vprašanja za predhodno odločanje

1. Ali je cilj člena 18(1), člena 26(1) in člena 46 Direktive 2007/46/ES v povezavi s členom 5(2) Uredbe (ES) št. 715/2007 tudi varstvo interesov posameznih pridobiteljev motornih vozil?

Če je odgovor na to vprašanje pritrdilen:

2. Ali k tem interesom spada tudi interes posameznega pridobitelja vozila, da ne pridobi vozila, ki ni v skladu z zahtevami prava Unije, zlasti ne vozila, ki ima vgrajeno odklopno napravo, ki je na podlagi člena 5(2) Uredbe (ES) št. 715/2007 prepovedana?

Ne glede na odgovor na prvo in drugo vprašanje za predhodno odločanje:

3. Ali ni združljivo s pravom Unije, če lahko pridobitelj, ki je nehote kupil vozilo, ki ga je proizvajalec dal na trg s prepovedano odklopno napravo na podlagi člena 5(2) Uredbe (ES) št. 715/2007, le izjemoma, če je proizvajalec vozila ravnal naklepno in v nasprotju z dobrimi običaji, uveljavlja civilnopravne deliktne zahtevke zoper proizvajalca vozila za povrnitev svoje škode, zlasti tudi zahtevke za vračilo plačane kupnine za vozilo v zameno za sočasno vrnitev vozila in prenos lastninske pravice na njem?

Če je odgovor na to vprašanje pritrdilen:

4. Ali pravo Unije nalaga, da lahko pridobitelj vozila zoper proizvajalca vozila uveljavlja civilnopravni deliktni odškodninski zahtevek zaradi vsakega krivdnega ravnanja proizvajalca vozila (iz malomarnosti ali naklepno) v zvezi z dajanjem vozila na trg, ki ima vgrajeno prepovedano odklopno napravo na podlagi člena 5(2) Uredbe (ES) št. 715/2007?

Ne glede na odgovor na prvo, drugo, tretje in četrto vprašanje za predhodno odločanje:

5. Ali ni združljivo s pravom Unije, če mora v skladu z nacionalnim pravom pridobitelj vozila, ki od proizvajalca v obliki deliktne odškodninskega zahtevka v zameno za sočasno izročitev vozila in prenos lastninske pravice na njem zahteva vračilo kupnine za vozilo, dano na trg z vgrajeno prepovedano odklopno napravo iz člena 5(2) Uredbe (ES) št. 715/2007, pri izračunu odškodnine upoštevati korist iz dejanske rabe vozila?

Če je odgovor nikalen:

6. Ali ni združljivo s pravom Unije, če se ta korist iz rabe odmeri na podlagi celotne kupnine, ne da bi se upoštevalo odbitek zaradi zmanjšanja vrednosti vozila, ki je posledica vgradnje prepovedane odklopne naprave, in/ali zaradi pridobiteljeve nehotene uporabe vozila, ki ni v skladu s pravom Unije?

Ne glede na odgovor na prvo, drugo, tretje, četrto, peto in šesto vprašanje za predhodno odločanje:

7. Ali je člen 348(3), točka 2, ZPO (zakon o civilnem postopku) v delu, v katerem se ta določba nanaša tudi na vlaganje predlogov za sprejetje predhodne odločbe v skladu s členom 267, drugi odstavek, PDEU, nezdržljiv s pooblastilom nacionalnih sodišč za vložitev predloga za sprejetje predhodne odločbe v skladu s členom 267, drugi odstavek, PDEU in se zato pri izdaji predložitvenih sklepov ne uporablja?

Navedene določbe prava Unije

Direktiva 2007/46/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. septembra 2007 o vzpostavitvi okvira za odobritev motornih in priklopnih vozil ter sistemov, sestavnih delov in samostojnih tehničnih enot, namenjenih za taka vozila (Okvirna direktiva) (UL 2007, L 263, str. 1), zlasti člen 18(1), člen 26(1) in člen 46

Uredba (ES) št. 715/2007 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. junija 2007 o homologaciji motornih vozil glede na emisije iz lahkih potniških in gospodarskih vozil (Euro 5 in Euro 6) in o dostopu do informacij o popravilu in vzdrževanju vozil (UL 2007, L 171, str. 1), zlasti člen 5(2)

Navedene nacionalne določbe

Bürgerliches Gesetzbuch (civilni zakonik, BGB), zlasti člen 823(2) (Odškodninska obveznost v primeru kršitve zakona, katerega cilj je varstvo druge osebe) in člen 826 (Odškodninska obveznost v primeru naklepne povzročitve škode, ki je v nasprotju z dobrimi običaji)

Zivilprozessordnung (zakon o civilnem postopku, ZPO), zlasti člena 348 in 348a (Pristojnost sodnika posameznika)

Grundgesetz (nemška ustava, GG), zlasti člen 101(1), drugi stavek (Pravica do zakonitega sodnika)

Kratka predstavitev dejanskega stanja in postopka

- 1 Podlaga za obravnavani predlog za sprejetje predhodne odločbe so tri različna dejanska stanja.
- 2 V prvem primeru je tožeča stranka 16. septembra 2016 pri avtohiši kupila rabljeno vozilo za 31.800 EUR. Šlo je za vozilo Audi A5 Cabrio 2.0 TDI Quattro S line, v katerem je bil vgrajen dizelski motor tipa EA189, ki ustreza standardu onesnaževanja EU5 in katerega proizvajalka je tožena stranka. Vozilo je bilo opremljeno s programsko opremo, ki prepozna, da se vozilo na preskusni napravi testira na podlagi novega evropskega voznega cikla (NEDC), in nato preklopi v

način za recirkulacijo izpušnih plinov z nizkimi emisijami dušikovih oksidov, ko vozilo ni več na preskusni napravi, pa preklopi v način za recirkulacijo izpušnih plinov, v katerem so emisije dušikovih oksidov višje in presegaajo mejne vrednosti standarda EU5.

- 3 Pristojni nemški organ je 15. oktobra 2015 toženi stranki naložil, naj odstrani zgoraj opisano programsko opremo. Tožena stranka je 25. novembra 2015 javno objavila, da je izvedla posodobitve, s katerimi naj bi bila očitana programska oprema odstranjena iz zadevnih vozil z motorji tipa EA189. Pristojni organ je odobril to posodobitev programske opreme vozila, ta pa je bila nameščena 12. julija 2016, torej, še preden je tožeča stranka kupila zadevno vozilo.
- 4 V vozilu, kakršno je po posodobitvi, je nesporno vgrajeno tako imenovano temperaturno okno (zmanjšanje delovanja sistema za vračanje izpušnih plinov v valj odvisno od zunanje temperature), zaradi česar so emisije NO_x (dušikovi oksidi) višje. Tožeča stranka trdi, da se delovanje sistema za vračanje izpušnih plinov v valj začne zmanjševati pri temperaturi +20 °C, medtem ko tožena stranka ne navaja nobenega konkretnega temperaturnega praga.
- 5 Tožeča stranka je 17. julija 2019 prodala vozilo za 19.500 EUR. S tožbo uveljavlja odškodninski zahtevek v višini 8172,51 EUR, saj naj bi jo tožena stranka naklepno in v nasprotju z dobrimi običaji prevarala. Ta znesek je razlika med nakupno in prodajno ceno (31.800 EUR – 19.500 EUR = 12.300 EUR), od katere je odšteto nadomestilo za uporabo v višini 4.127,49 EUR za 31.086 km, ki jih je prevozila tožeča stranka.
- 6 Tožena stranka predlaga, naj se tožba zavrne. Trdi, da je potreba po temperaturnem oknu upravičena zaradi zaščite motorja in varnega delovanja vozila. Podredno trdi, da se namestitve temperaturnega okna ne more šteti za ravnanje v nasprotju z dobrimi običaji. Tožena stranka poleg tega meni, da tožeča stranka že samo zato, ker je naprej prodala vozilo, ni upravičena do odškodnine, zaradi odklopne naprave pa ji pri prodaji tudi ni bilo treba znižati cene. Tožena stranka se poleg tega sklicuje na ugovor zastaranja.
- 7 Tudi v drugem primeru je bilo zadevno vozilo, Audi Q7 Quattro S-Line, v katerem je bil vgrajen dizelski motor, ki ustreza standardu onesnaževanja EU5, opremljeno s tako imenovanim temperaturnim oknom, zaradi česar so bile njegove emisije dušikovih oksidov višje. Tožeča stranka je vozilo, ki je imelo 108.781 prevoženih kilometrov, kupila pri avtohiši na podlagi prodajne pogodbe z dne 3. marca 2017 po neto ceni 30.150,42 EUR.
- 8 Tožeča stranka trdi, da je bilo vozilo dano na trg z vgrajeno prepovedano odklopno napravo v smislu člena 3, točka 10, v povezavi s členom 5(2), prvi stavek, Uredbe št. 715/2007, tožena stranka pa jo je naklepno in v nasprotju z dobrimi običaji prevarala in oškodovala. Zato v zameno za sočasno vrnitev vozila in prenos lastninske pravice na njem zahteva odškodnino v višini plačane neto kupnine v višini 30.150,42 EUR, od katere naj se odbije nadomestilo za uporabo

vozila, ki naj bo predmet prostega preudarka sodišča, vendar naj ne presega 9798,01 EUR.

- 9 Tožena stranka predlaga, naj se tožba zavrne. To, da se je delovanje sistema za vračanje izpušnih plinov v valj pri nižjih zunanjih temperaturah zmanjšalo, naj bi bilo skladno s tehnologijo, ki je bila aktualna ob dajanju vozila na trg, potreba po tem pa naj bi bila upravičena zaradi zaščite motorja. Tožena stranka se podredno sklicuje na to, da se ne more šteti, da je bilo njeno ravnanje v nasprotju z dobrimi običaji, saj tožeče stranke vsekakor ni namerno prevarala, ker pravni položaj v zvezi z določbo o izjemi, členom 5(2), drugi stavek, točka (a), Uredbe št. 715/2007, ni bil jasen. Poleg tega naj tožeči stranki ne bi nastala škoda, ker naj bi bilo vozilo vseskozi povsem uporabno in naj tudi ne bi bilo razvidno, da se mu je zmanjšala vrednost.
- 10 V tretjem primeru gre prav tako za vozilo, ki ima vgrajen dizelski motor, ki ustreza standardu onesnaževanja EU5 (Audi A6 Avant 3.0 TDI Multitronic), in temperaturno okno. Tožeča stranka je vozilo, ki je imelo 109.460 prevoženih kilometrov, kupila 8. decembra 2015 za 24.580 EUR.
- 11 Tožeča stranka meni, da jo je tožena stranka s tem, ko je dala na trg vozilo z vgrajeno prepovedano odklopno napravo, naklepno in v nasprotju z dobrimi običaji prevarala in oškodovala, ter zato v zameno za sočasno vrnitev vozila in prenos lastninske pravice na njem zahteva odškodnino v višini plačane bruto kupnine v višini 24.580 EUR, od katere naj se odbije nadomestilo za uporabo vozila, ki naj se izračuna po tej formuli: $75\% \times \text{kupnina} \times (\text{stanje prevoženih kilometrov ob obravnavi, od katerega naj se odšteje stanje prevoženih kilometrov ob nakupu}) : (\text{dovoljeno število prevoženih kilometrov po prostem preudarku sodišča, od katerega naj se odšteje stanje prevoženih kilometrov ob nakupu})$. Tožeča stranka to, da je treba nadomestilo za uporabo izračunati ob upoštevanju 75-odstotne višine kupnine, utemeljuje s tem, da je bila kupnina zato, ker je bila v vozilu vgrajena odklopna naprava, previsoka.
- 12 Tožena stranka predlaga, naj se tožba zavrne. Izpolnitev predpostavk odškodninskega zahtevka prereka z enakimi argumenti kot v postopku v drugem primeru. V zvezi z nadomestilom za uporabo meni, da ga je treba izračunati na podlagi bruto kupnine.

Kratka predstavitev obrazložitve predloga

- 13 Prvo, drugo, tretje in četrto vprašanje za predhodno odločanje: trditve predložitvenega sodišča v zvezi s prvim, drugim, tretjim in četrtem vprašanjem se v glavnem ujemajo s trditvami v zvezi s prvim, drugim, tretjim in četrtem vprašanjem iz predloga za sprejetje predhodne odločbe v zadevi C-100/21 (glej po analogiji točke od 12 do 24 povzetka predloga za sprejetje predhodne odločbe v zadevi C-100/21).

- 14 Predložitveno sodišče meni, da so, če je odgovor na prvo in drugo vprašanje in/ali tretje in četrto vprašanje pritrديل, pri vsakokratni tožeči stranki zoper vsakokratno toženo stranko morda izpolnjene predpostavke odškodninskega zahtevka na podlagi člena 823(2) BGB. Obstaja veliko argumentov za to, da bi bile lahko predpostavke takega zahtevka v predloženih postopkih izpolnjene.
- 15 Predložitveno sodišče dodaja, da gre za krivdno ravnanje toženih strank, saj za krivdno ravnanje veljajo merila objektivne skrbnosti ravnanja, pri čemer velja obveznost, da se je treba pozanimati o veljavni zakonodaji. Oseba, ki se je zavezana pozanimati o veljavni zakonodaji, načeloma sama nosi tveganje za zmoto o pravnem položaju. Vsakokratne tožene stranke so morale namreč računati s tem, da njihovo pravno stališče v zvezi s temperaturnim oknom morda ni pravilno. V skladu s sodno prakso dolžnik praviloma ravna malomarno že, če je očitno, da se giblje na mejnem območju pravno dopustnega, na katerem mora upoštevati presojo pravne dopustnosti zadevnega ravnanja, ki je drugačna od njegove presoje. Dolžnik tveganja nejasnega pravnega položaja ne more prevaliti na upnika. Zato je morda treba zavzeti stališče, da gre v obravnavanih primerih za malomarno ravnanje, tudi če je pristojni organ podelil homologacijo za nek model vozila ali odobril posodobitev in se pozneje izkaže, da pravni pogoji za to niso bili izpolnjeni.
- 16 Peto in šesto vprašanje za predhodno odločanje: če bi se izkazalo, da je podana odgovornost toženih strank po temelju, se v drugem in tretjem primeru postavlja vprašanje, ali in v kakšnem obsegu je treba pri višini odškodninskega zahtevka upoštevati korist iz rabe, ki jo je pridobila vsaka od tožečih strank. Trditve v zvezi s petim in šestim vprašanjem se ujemajo s trditvami v zvezi s petim in šestim vprašanjem iz predloga za sprejetje predhodne odločbe v zadevi C-100/21 (glej po analogiji točke od 25 do 28 povzetka predloga za sprejetje predhodne odločbe v zadevi C-100/21).
- 17 Če je odgovor na peto vprašanje pritrديل, v drugem in tretjem primeru pri izračunu višine odškodninskega zahtevka ne bi bilo treba upoštevati koristi tožečih strank iz rabe. Če je odgovor na šesto vprašanje pritrديل, bi bilo treba izračunati ali oceniti zmanjšanje vrednosti vozil zaradi vgrajene odklopne naprave in ta znesek odbiti od prodajne vrednosti. Upoštevno korist iz rabe zaradi prevoženih kilometrov bi bilo treba nato izračunati ob upoštevanju te vrednosti.
- 18 Sedmo vprašanje: to vprašanje se, kot sedmo vprašanje iz predloga za sprejetje predhodne odločbe v zadevi C-100/21, nanaša na pravico sodnika posameznika, da Sodišču predloži vprašanja za predhodno odločanje (v zvezi s tem glej tudi točke od 30 do 36 povzetka predloga za sprejetje predhodne odločbe v zadevi C-100/21).
- 19 Predložitveno sodišče opozarja, da mora izvorno pristojen sodnik posameznik, ki je pristojen v obravnavanem primeru, v skladu s členom 348(3), točka 2, ZPO zadevo, če je temeljnega pomena, predložiti senatu, ki mora nato odločiti, ali jo bo prevzel. V nacionalni sodni praksi in pravni literaturi prevladuje stališče, da gre za

zadevo temeljnega pomena, če se jo na podlagi člena 267 PDEU lahko predloži Sodišču. Sodnik posameznik nima diskrecijske pravice glede tega. V sodni praksi in literaturi se kršitev člena 348(3) ZPO obravnava kot kršitev ustavne zapovedi zakonitega sodnika na podlagi člena 101(1), drugi stavek, GG. Če bi sledili temu stališču, sodnik posameznik v obravnavanem primeru ne bi odločil kot zakoniti sodnik.

- 20 Predložitveno sodišče meni, da pa ima pristojni sodnik posameznik v skladu s položajem na podlagi prava Unije nedvomno pravico Sodišču predložiti vprašanja za predhodno odločanje, zato je po njegovem mnenju treba, da Sodišče ugotovi primarnost člena 267, drugi odstavek, PDEU v razmerju do člena 348(3), točka 2, ZPO.
- 21 To vprašanje za predhodno odločanje je namreč pomembno tudi za številne druge postopke, ki potekajo pred sodniki posamezniki, v katerih lastniki vozil, ker je v vozilih vgrajena odklopna naprava, zahtevajo odškodnino od proizvajalca. Če bi moral sodnik posameznik v teh primerih, preden bi lahko izdal predložitveno odločbo, zadeve v skladu s členom 348(3), točka 2, ZPO vedno predložiti senatu v odločanje o prevzemu, morda nikoli ne bi prišlo do predložitve Sodišču, ker bi lahko senat zaradi smotrnosti odločil, da se zadeva ne predloži Sodišču. Senat bi se lahko tako odločil na primer zato, ker mora na podlagi člena 267, tretji odstavek, PDEU Sodišču zadevo tako in tako predložiti najpozneje Bundesgerichtshof (zvezno vrhovno sodišče, Nemčija).
- 22 Predložitveno sodišče na koncu opozarja, da se vsa predložena vprašanja skoraj dobesedno ujemajo z vprašanji iz predloga za sprejetje predhodne odločbe v zadevi C-100/21. Poleg tega se prvo vprašanje predloga za sprejetje predhodne odločbe v zadevi C-276/20 delno prekriva s petim in šestim vprašanjem obravnavanega predloga za sprejetje predhodne odločbe, tako da bi se te zadeve morda lahko združile in odločile v okviru enega postopka. Predloga za sprejetje predhodne odločbe v zadevah C-663/19 in C-138/20, ki sta vsebovala podobna vprašanja za predhodno odločanje, sta bila zaradi ustavitve postopkov izbrisana iz vpisnika Sodišča.